

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ

ВОЈНОБЕЗБЕДНОСНА
АГЕНЦИЈА (ВБА)

НАДЛЕЖНОСТ ВБА

БЕЗБЕДНОСНА И
КОНТРАОБАВЕШТАЈНА
ЗАШТИТА МИНИСТАРСТВА
ОДБРАНЕ И ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

◇ БЕЗБЕДНОСНА ЗАШТИТА

Персонална безбедност
Индустријска безбедност
Заштита класификованих информација
Безбедносни менаџмент у Министарству
одбране и Војсци Србије.

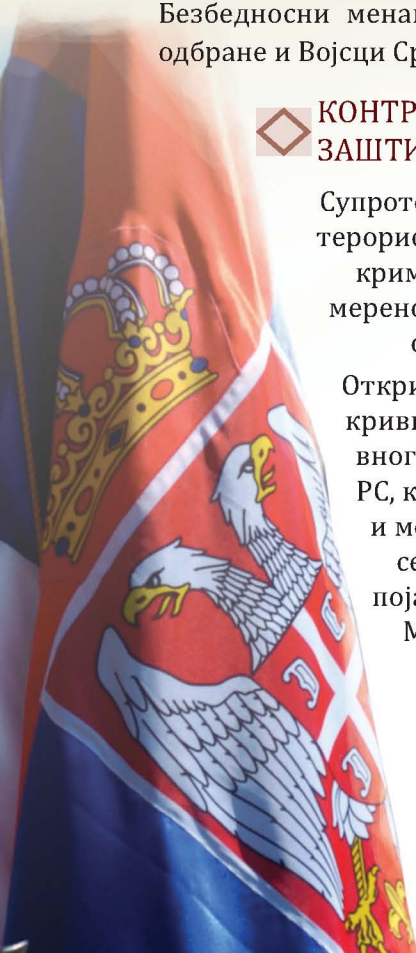

◇ КОНТРАОБАВЕШТАЈНА ЗАШТИТА

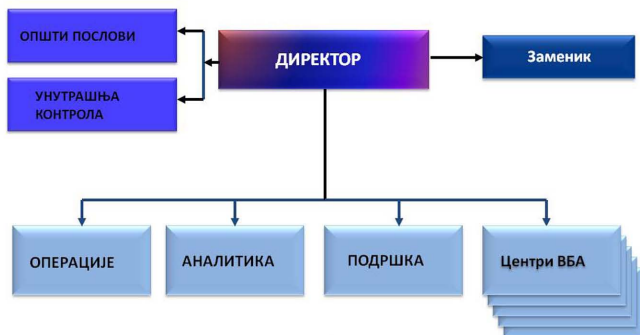
Супротстављање обавештајној,
терористичкој и организованој
криминалној делатности ус-
мереној против Министарства
одбране и Војске Србије.

Откривање и документовање
кривичних дела против уста-
вног уређења и безбедности
РС, као и против човечности
и међународног права када
се као учиниоци тих дела
појављују лица запослена у
Министарству одбране и
Војсци Србије.

Контраобавештајна
заштита лица, објеката
и активности које су у
надлежности Мини-
старства одбране и
Војске Србије.

ОРГАНИЗАЦИЈА ВБА

Војнобезбедносна агенција је организацијска јединица Министарства одбране са статусом правног лица и директног корисника буџетских средстава.

НАДЗОР НАД РАДОМ ВБА

Рад Војнобезбедносне агенције је под надзором Народне скупштине Републике Србије, председника Републике, Владе, Савета за националну безбедност и јавности.

◆ ПАРЛАМЕНТАРНИ НАДЗОР

Народна скупштина Републике Србије обавља надзор над радом ВБА непосредно и посредством надлежног скупштинског одбора.

Надлежни скупштински одбор надзире уставност и законитост рада, усклађеност рада са Стратегијом националне безбедности, Стратегијом одбране и безбедносно-обавештајном политиком Републике Србије и обавља друге облике надзора над радом ВБА.

НАДЗОР НАД РАДОМ ВБА

◆ ДИРЕКТОР ВБА

Најмање једном у току редовног заседања Народне скупштине надлежном скупштинском одбору подноси извештај о раду ВБА (редовни извештај).

Ванредни извештај подноси одбору по потреби или на његов захтев.

Дужан је да на захтев одбора његовим члановима омогући приступ у просторије ВБА, дозволи им увид у документацију, пружи податке и информације о раду ВБА и одговори на њихова питања о раду ВБА.

НАДЗОР НАД РАДОМ ВБА

◆ КОНТРОЛА КОЈУ ВРШИ МИНИСТАР ОДБРАНЕ

Министар одбране, у оквиру функције руковођења Војнобезбедносном агенцијом, непосредно контролише рад Војнобезбедносне агенције.

Осим тога, у Нацрту закона о Војнобезбедносној и Војнообавештајној агенцији предвиђено је да министар одбране, преко генералног инспектора, врши и посредну контролу рада Војнобезбедносне агенције.

Генерални инспектор контролише поштовање политичке, идеолошке и интересне неутралности ВБА, законитост примене посебних поступака и мера за тајно прикупљање података, законитост трошења буџетских и других средстава за рад и утврђује чињенице о уоченим незаконитостима и неправилностима у раду ВБА и њених припадника.

◆ КОНТРОЛА КОЈУ ВРШИ ЈАВНОСТ

Војнобезбедносна агенција обавештава јавност о свом раду посредством органа којима доставља извештаје.

О појединим безбедносним појавама и догађајима ВБА може и непосредно да обавештава јавност.

НАДЗОР НАД РАДОМ ВБА

◆ СУДСКА КОНТРОЛА

Војнобезбедносна агенција не може без одобрења надлежног суда да примењује поступке и мере за тајно прикупљање података којима се привремено ограничавају уставом и законом утврђена права и слободе.

◆ УНУТРАШЊА КОНТРОЛА

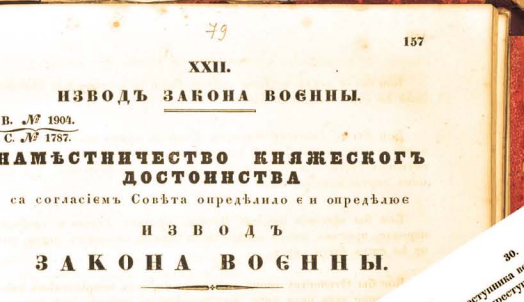
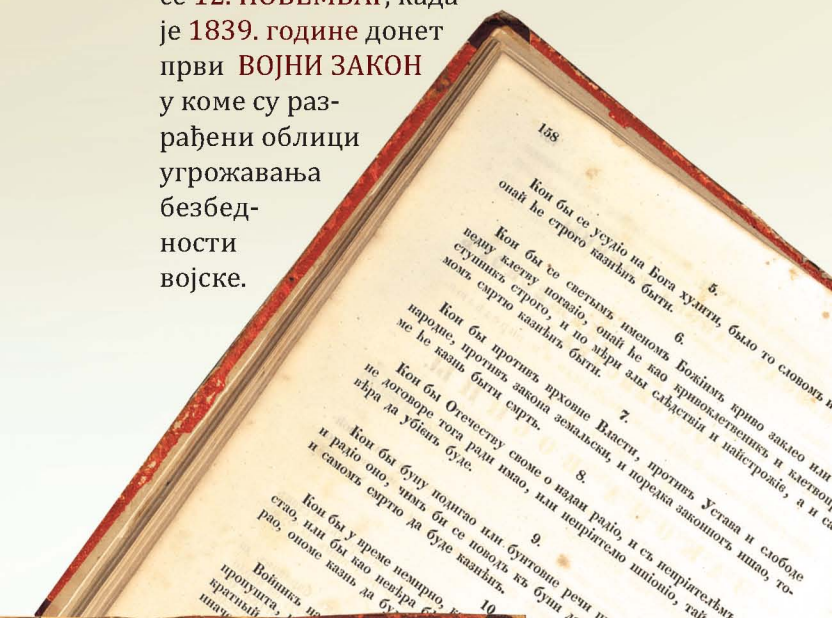
Унутрашња контрола ВБА самостално или по налогу директора обавља послове контроле законитости рада припадника ВБА.

ДАН ВБА

◆ ДАН ВБА

Као Дан ВБА обележава се 12. НОВЕМБАР, када је 1839. године донет први **ВОЈНИ ЗАКОН** у коме су разрађени облици угрожавања безбедности војске.

ИЗВОДЪ ЗАКОНА ВОЕННЫ.

1. Бога, као створители неба и земљѣ и своју тварь, и сердце и душою любити и почитовати, и оубо чинити, на службу Божию свагда долагати, и оубо Свещенника слушати.

2. Князу и Совѣту и Старѣщинама свакиѣ да е покоранъ и свободу народу да чува, и своима старинама послушанъ.

3. Заклетву свою свакиѣ свето да хранити, за своимъ барякомъ иде, дужности воиничке кодъ куће, у гарнизону, на путу, на корабу, и у остальнымъ службама, куда га заповѣсть старіега упутила буде, точно да испуниши, и Отечество и свободу народу до последнѣхъ капи крови да брани.

4. Ствари воиничке свакиѣ воиникъ да добро чува, и свагда у ре-

157

158

5. Кои бы се усудио на Бога хулити, было то словомъ или оной бы строго казнѣнъ быти.

6. Кои бы во святымъ именомъ Божиимъ криво заклео или между клятву поклязо, оной бы као кривоключенникъ и клятвопреступникъ строго, и по мѣри алы сѣдѣствіа и найстрожіе, а и самою смртію казнѣнъ быти.

7. Кои бы противъ вѣрхове Власти, противъ Устава и слободѣ народне, противъ закона земальски, и поредма законногъ шаша, томе бы казнѣ быти смрті.

8. Кои бы Отечеству своему о надан радіо, или неприятели шаша, то не договорѣ того ради имало, или неприятели шаша, оной бы казнѣ да убиенъ буде.

9. Кои бы буну подигао или бунгоме речи просіаю, или писаю и радіо ономъ, чимъ бы се поводъ къ буну давао, оной бы писаю и радіо ономъ, чимъ бы се поводъ къ буну давао, оной бы казнѣ да убиенъ буде.

10. Кои бы у време немирно, или радіо ономъ, чимъ бы се поводъ къ буну давао, оной бы казнѣ да убиенъ буде.

Воиникъ не долженъ ни пропускати, ни краткийъ ишачи.

157

XXII.

ИЗВОДЪ ЗАКОНА ВОЕННЫ.

В. № 1904.
С. № 1787.

НАМѢСТНИЧЕСТВО КНЯЖЕСКОГЪ ДОСТОИНСТВА

са согласіемъ Совѣта опредѣлаю еи опредѣляю

ИЗВОДЪ ЗАКОНА ВОЕННЫ.

1.

Бога, као створители неба и земљѣ и своју тварь, и сердце и душою любити и почитовати, и оубо чинити, на службу Божию свагда долагати, и оубо Свещенника слушати.

2. Князу и Совѣту и Старѣщинама свакиѣ да е покоранъ и свободу народу да чува, и своима старинама послушанъ.

3. Заклетву свою свакиѣ свето да хранити, за своимъ барякомъ иде, дужности воиничке кодъ куће, у гарнизону, на путу, на корабу, и у остальнымъ службама, куда га заповѣсть старіега упутила буде, точно да испуниши, и Отечество и свободу народу до последнѣхъ капи крови да брани.

4. Ствари воиничке свакиѣ воиникъ да добро чува, и свагда у ре-

162

И оной, кои бы преступивши повеленіа закона заповѣсно и прирече, вою, бытъ е по вѣрховнѣхъ преступленіахъ найстрожіе казнѣнъ.

у Вьограду 31. Октомвриа 1839.

НАМѢСТНИКИ ДОСТОИНСТВА ВЪНѢШНОГЪ:
Князь Представитель Императоре Империі
Старшина Дель Князь
АВРААМЪ ПЕТРОВИЧЪ с. р.
Генерал-Маіоръ Князь
БОРИСЪ ОРЕНОВИЧЪ с. р.
Членъ Совѣта Полковникъ
ТОМА ВУЧИЧЪ ПЕРШИЧЪ с. р.

За Г. Представитель,
Виде-Представитель Совѣта
СТОЯНЪ СМЪИЧЪ с. р.

Генералъ Секретаръ Совѣта,
Маіоръ
ИВАНЪ МАРКОВИЧЪ с. р.

РАЗВОЈ СЛУЖБЕ БЕЗБЕДНОСТИ У ВОЈСЦИ

Безбедносни послови се помињу и у средњовековној Србији, у **ДУШАНОВОМ ЗАКОНИКУ**.

Почетком XIX века, пре и током Првог српског устанка, забележени су примери **ПРЕВРБОВАЊА** турских агената.

У Карађорђево време, први пут у нашој историји раздвојени су послови полиције и војске.

За време владавине кнеза Милоша Обреновића предузимане су мере предострожности и опрезности приликом пријема у државну службу, а кнез је наложио и надзор над државним чиновницима и депутатима у Београду и Цариграду.

РАЗВОЈ СЛУЖБЕ

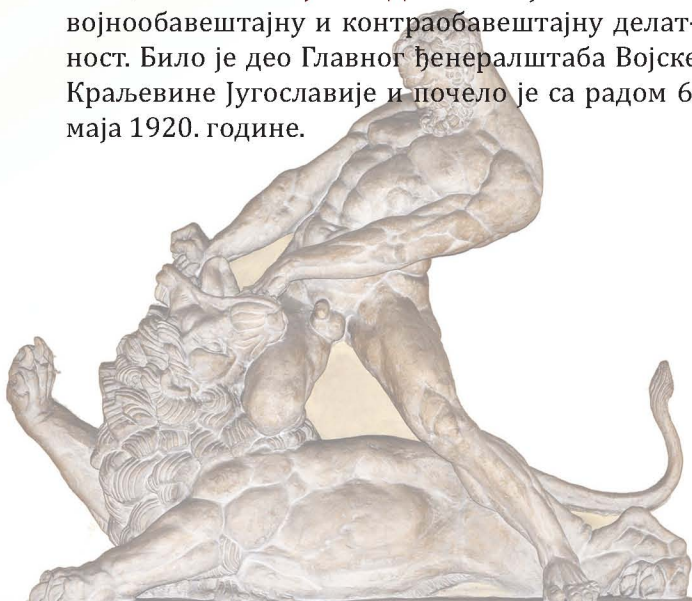
31. октобра 1839. године – 12. **НОВЕМБРА** по Грегоријанском календару – донет је **ВОЈНИ ЗАКОН**, први правни акт у коме се на целовит начин дефинишу питања безбедносне заштите војске.

У главама XIV и XV Војног закона наводе се дела и санкције за издају, бекство, побуну и друге облике појединачног или колективног деловања против интереса народа.

У члановима 7. и 8. Извода из Војног закона посебно су разрађена дела шпијунаже и дела против устава и „слободе народа“.

У време Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца обавештајно-безбедносни послови су обављани у оквиру Министарства војске и Министарства унутрашњих послова.

Према одредбама Уредбе о Главном ђенералштабу и ђенералштабној струци од 10. априла 1920, **ОБАВЕШТАЈНО ОДЕЉЕЊЕ** је обављало војнообавештајну и контраобавештајну делатност. Било је део Главног ђенералштаба Војске Краљевине Југославије и почело је са радом 6. маја 1920. године.

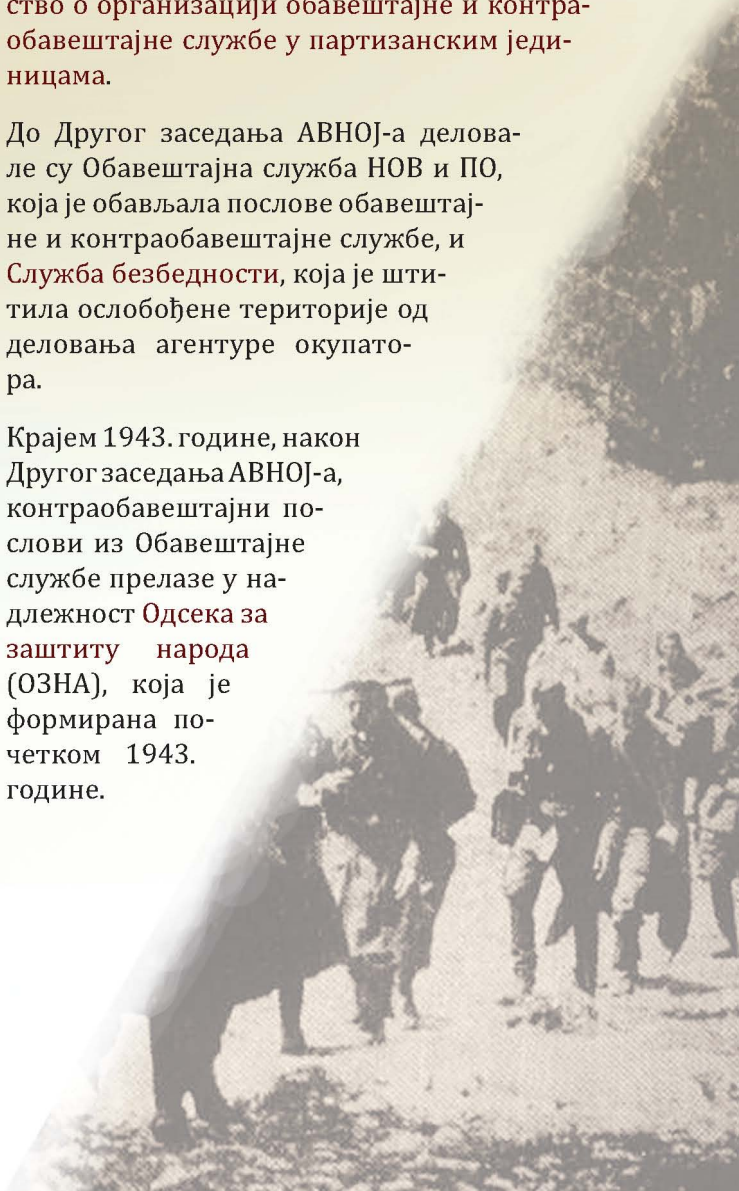

РАЗВОЈ СЛУЖБЕ

За време Другог светског рата, у мају 1942, Врховни штаб Народноослободилачке војске и партизанских одреда (НОВ и ПО) издаје Упутство о организацији обавештајне и контраобавештајне службе у партизанским јединицама.

До Другог заседања АВНОЈ-а деловале су Обавештајна служба НОВ и ПО, која је обављала послове обавештајне и контраобавештајне службе, и Служба безбедности, која је штирила ослобођене територије од деловања агентуре окупатора.

Крајем 1943. године, након Другог заседања АВНОЈ-а, контраобавештајни послови из Обавештајне службе прелазе у надлежност Одсека за заштиту народа (ОЗНА), која је формирана почетком 1943. године.

РАЗВОЈ СЛУЖБЕ

13. маја 1944. године формирано је Одељење за заштиту народа (ОЗНА), чији је III одсек имао задатак да се супротставља „непријатељским елементима, шпијунима и диверзантима убаченим у НОВ и ПОЈ“.

Од августа 1944. до јануара 1953. године, Корпус народне одбране Југославије (КНОЈ) био је извршни орган ОЗНЕ.

Након доношења Устава Федеративне Народне Републике Југославије (ФНРЈ), 31. јануара 1946. године, ОЗНА је реорганизована и од ње је формирана Управа државне безбедности (УДБ), која је до 1952. године задржала војну формацију и структуру.

13. марта 1946. године укинут је III одсек ОЗНЕ и од њега је формирана Контраобавештајна служба (КОС), као самостална служба, која је 1. марта 1948. ушла у састав Генералштаба Југословенске армије, као XII управа Генералштаба.

РАЗВОЈ СЛУЖБЕ

23. марта 1955. године Kontraобавештајна служба је преименована у **Органе безбедности**, који су се састојали од Управе безбедности и органа безбедности у формацијском саставу команди јединица и установа Војске и Државног секретаријата за народну одбрану (ДСНО, касније ССНО).

Управа безбедности је одмах по формирању измештена из Генералштаба у ДСНО.

Када је 20. маја 1992. године формирана Војска Југославије, Управа безбедности (УБ ССНО) премештена је из ССНО-а у Генералштаб ВЈ.

На основу Закона о службама безбедности СРЈ из јула 2002. године, Органи безбедности су преименовани у **Војну службу безбедности**, која је измештена из Генералштаба у Министарство одбране

РАЗВОЈ СЛУЖБЕ

Доношењем Закона о службама безбедности СРЈ, у јулу 2002. године, створени су услови за суштинске реформе и стварање модерне службе.

◆ НАЈЗНАЧАЈНИЈЕ ПРОМЕНЕ

Војна служба безбедности измештена је из Генералштаба у Министарство одбране и потчињена министру одбране.

Примена мера надзора којима се привремено одступа од Уставом загарантованих људских права и слобода дозвољена је само на основу одлуке суда.

Уведени су механизми демократске и цивилне контроле службе безбедности. Раздвојене су војнополицијска и контраобавештајна функција, а служби су укинута полицијска овлашћења.

ФОРМИРАЊЕ ВБА

На основу наредбе министра одбране од 29. септембра 2003. године формирана је **ВОЈНОБЕЗБЕДНОСНА АГЕНЦИЈА (ВБА)**, као организацијска целина Министарства одбране.

26. децембра 2003. године ВБА је представљена јавности, а званично је почела да функционише од 1. јануара 2004. године.

Данас је ВБА савремена и професионална служба безбедности.

Део је безбедносно-обавештајног система Министарства одбране, као и безбедносно-обавештајног система Републике Србије.

КОНТАКТ

Кнеза Милоша 33

11 000 Београд

Телефон: +381 11 3006 195

Факс: +381 11 3006 195

e-mail: vba@mod.gov.rs